

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

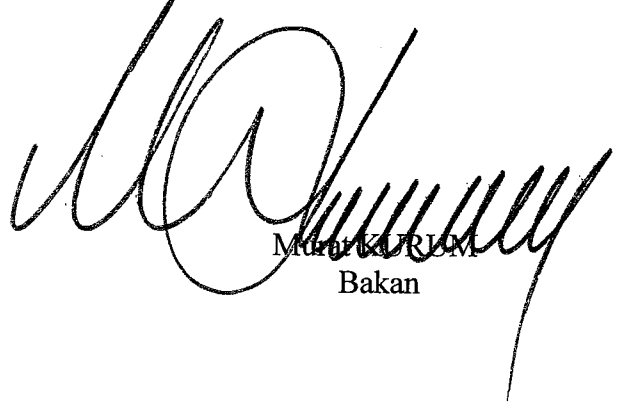
Sayı :30824082-610 - 13122022
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Temmuz 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**BURSA MİLLETVEKİLİ
SAYIN KAYIHAN PALA'NIN
TBMM 7/24899 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

7/24899
GK 123

SORULAR

Türkiye, 2017 yılından itibaren "sıfır atık" iddiasıyla kamuoyuna yansıtılan bir politika benimsemiş, uluslararası platformlarda da "çevresel duyarlılık" söylemleriyle desteklenen beyanlarda bulunmuştur. Fakat basında ve uluslararası kaynaklarda yer alan bilgilere göre, özellikle Avrupa'dan gelen plastik atıkların ülkemize ithalatı son yıllarda çok büyük boyutlara ulaşmış; Türkiye, Avrupa'dan en fazla çöp ithal eden ülke konumuna gelmiştir. Bu iddialar, uluslararası basında yayımlanan haber ve raporların yanı sıra çeşitli STK'ların yayımladığı verilerle de doğrulanmaktadır.

Birleşik Krallık başta olmak üzere çeşitli AB ülkelerinden "geri dönüşüme gönderileceği" iddiasıyla Türkiye'ye sevk edilen plastik atıkların bir bölümünün, gerçekte geri dönüştürülemez kalitedeki atıklar olduğu, fiilen çevreye, tarım arazilerine, denizlere veya kaçak depolama alanlarına yığıldığı belirtilmektedir. Örneğin, Türkiye'nin güney illerinde çiftçiler, Avrupa'dan gelen çöpün düzensiz şekilde dökülerek yakılması yüzünden arazilerinin ve ürünlerinin zarar gördüğünü aktarmaktadır.

Mevcut durum, ülkemizin "Sıfır Atık" adı altında uluslararası platformlarda övülen projesiyle zıt düşmekte, Türkiye'yi "dünyanın plastik atık çöplüğü" hâline getirdiği iddiasını güçlendirmektedir. Ülkemizin hava, toprak ve su varlıklarını tehlikeye, sokan bu tablo hem iklim krizi mücadelesiyle hem de sürdürülebilir bir ekonomi anlayışıyla çelişmektedir.

Bu noktada, Türkiye'nin hem atık yönetimi hem de ithal atık politikaları konusunda hangi somut adımları attığı, "Sıfır Atık Projesi" altında topluma yansıtılan söylemlerle uygulamaların niçin çeliştiği gibi soruların yanıtı büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

- 1) Bir yandan "Sıfır Atık" gibi bir proje başlatılırken, diğer yandan yurt dışından atık ithalatına izin verilmesi büyük bir çelişki değil midir?
- 2) Veri sitesi Statista'nın Birleşmiş Milletler Comtrade Veritabanı'ndan derlediği bilgilere göre, Türkiye 2019 yılında dünyanın en çok plastik atık ithal eden ülkesi oldu. 2017'de "Sıfır Atık Projesi" başlamasından bu yana, Türkiye'nin (yıllara göre) plastik atık ithalatı kaç milyon ton olarak gerçekleşmiştir?
- 3) Türkiye 2017-2024 yılları arasında, yıllara göre, hangi ülkelere ne kadar atık ithalatı yapmıştır?
- 4) Atık ithalatında yasal mevzuata göre atık plastiklerin "geri dönüştürülebilir" kategoride olması gerekmektedir. Yurt dışından getirilen atıkların geri dönüştürülebilir nitelikte olup olmadığını kim, hangi standartlara göre belirlemektedir?
- 5) Uygulamada, Türkiye'ye gelen plastik atıkların ne kadarı gerçekten geri dönüştürülmektedir?
- 6) İthal edilen atıkların yerinde denetimi için Bakanlığınızın uyguladığı bir kontrol sistemi var mıdır?
- 7) Geri dönüşüm sonrasında ortaya çıkan "ikincil atık" miktarını ve bunların akıbetini takip etmek için hangi mekanizmalar devrededir?
- 8) Türkiye'ye gelen atıkların bir bölümünün "kullanılamayacak kadar kirli" olduğu, fiilen geri dönüştürülemediği ve çiftçilerin tarlalarına kaçak olarak atılıp yakıldığı iddia edilmektedir. Bu iddiaları Bakanlığınız incelemiştir mi? Özellikle Adana, Mersin, Gaziantep, Bursa gibi illere ilişkin denetim raporlarının sonuçları nelerdir?
- 9) Plastik atıkların yakılması, başta dioksin ve furan olmak üzere zehirli gazların salınmasına yol açmaktadır. Bunun yanı sıra ithal çöpün doğaya veya tarım arazilerine dökülmesi nedeniyle çevresel tahribat da yaşanmaktadır. Bakanlığınızın, bu kirliliğin etkisini ölçmeye yönelik yürüttüğü herhangi bir etki değerlendirmesi raporu var mıdır?
- 10) Birleşik Krallık başta olmak üzere birçok Avrupa ülkesi plastik atıklarını Türkiye'ye göndermektedir.

Avrupa'nın çöpünü kabul etmek için özel teşvik edici koşullar (örneğin belirli maddi karşılıklar, hibe veya vergi indirimleri) söz konusu mudur? Ülkemizin Basel Sözleşmesi gibi uluslararası antlaşmalar çerçevesinde atık ticaretini durdurma veya sınırlama yönünde adımlar atması Bakanlığınızın gündeminde midir?

11)"Sıfır Atık Projesi"nin 2023 yılında tüm Türkiye'de uygulamaya geçilmesi hedefi kapsamında, yurtiçinde ne kadar atık kaynağında ayrıştırılmakta, geri dönüştürülmekte veya bertaraf edilmektedir?

12)Türkiye'nin "Ceyhan Mega Petrokimya Endüstri Bölgesi" gibi projelerle daha fazla plastik üreteceği, bunun atık sorununu büyüteceği ifade edilmektedir. Bakanlığınız, bu genişletilmiş plastik üretim kapasitesinin atık yönetimine ek yük getireceğini öngörerek herhangi bir çevresel strateji oluşturmuş mudur?

13)Çöp ithalatının orta ve uzun erimde toprak, su ve hava kirliliği kaynaklı hastalıklar, tarımsal ürünlerde kalite düşüşü, turizm ve halk sağlığı açısından yarattığı maliyetler Bakanlığınız tarafından değerlendirilmiş midir? Bu konuda bakanlığınızın, "atık ithalatının ekoloji ve halk sağlığı üzerine etkileri" konulu bir raporu veya etki analizi var mıdır?

CEVAPLAR

Bilindiği üzere, tehlikesiz atık ithalatı işlemleri Ticaret Bakanlığı tarafından her yıl yayımlanan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliğine göre yürütülmektedir. Atık ithalatı, Bakanlığımızdan Çevre İzin ve Lisans Belgesi almış geri dönüşüm tesislerinden Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi almaya hak kazanan geri kazanım tesisleri tarafından yapılabilmektedir. Mezkûr mevzuat kapsamında atık plastik haricinde geri dönüşüm yapılmak üzere metal hurda, atık kâğıt, atık cam, tekstil atıkları vb. atık çeşitleri de ithal edilip ekonomik değere haiz ürünler elde edilmektedir.

Yapılan mevzuat düzenlemeleri ile 2021 yılı başında karışık türde plastiklerin ithalatı yasaklanmıştır. Bununla birlikte; plastik atık gruplarının ithalatını yapacak geri kazanım tesislerine çevre kirliliğinin önlenmesi amacıyla mali teminat zorunluluğu, ilave belgelendirme ve tesis kriterleri getirilmiştir.

Ayrıca ithal edilecek atıklardaki kontaminasyon oranı %1 ile sınırlandırılarak, temiz ve geri dönüşüm verimi yüksek atık ithalatı yapılması sağlanmış olup, çevre kirliliğine neden olacak atıkların ithalatına izin verilmemektedir.

Çevre Mevzuatı kapsamında ithalata tabi olan atıkların, Türkiye sınırlarına girmeden önce ilgili gümrük noktalarındaki kontrol ve incelemeleri ve ülke sınırları içerisine girdikten sonraki taşıma, geri dönüşüm ve bertaraf faaliyetlerine ilişkin denetim ve incelemeler Bakanlığımız ve İl Müdürlüklerimiz tarafından yapılmaktadır.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan diğer meri mevzuat hükümleri uyarınca, gerek yalnızca geri dönüşüm yapılması amacıyla verilen ithalat izni kapsamında ülkeye girişine izin verilen atıkların, gerekse de ülke içindeki diğer atıkların toplanmasından taşınmasına ve geri kazanımından prosesin kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkan bakiye atıkların bertarafına kadar olan tüm atık yönetimine ilişkin süreçte, söz konusu atık işleme/geri kazanım tesisleri ve atıkların ulaştığı geri kazanım faaliyeti gösteren tesisler, atıkların Türkiye gümrük bölgesine gireceği ihtisas (sınır) gümrük kontrol noktalarında incelemeler başta olmak üzere Bakanlığımız ve 81 İl Müdürlüğümüzde görevli denetim elemanları tarafından ani, şikayet veya birleşik denetim programları kapsamında sürekli denetlenmekte ve izlenmektedir.

Bu doğrultuda, Çevre Mevzuatı kapsamında ithalata tabi olan atıkların Türkiye sınırlarına girmeden önce ilgili gümrük noktalarındaki kontrol ve incelemeleri ve ülke sınırları içerisine girdikten sonraki taşıma, geri dönüşüm ve bertaraf faaliyeti gerçekleştiren atık geri dönüşüm sektöründeki firmalar denetimlere tabi

7
tutulmakta ve ithal edilen atıklar Bakanlığımız Atık Yönetim Uygulaması (ATYÖN)/Mobil Araç Takip Sistemi (MOTAT) sistemi ile tesise kadar takip edilmektedir.

Geri dönüşüm tesislerinin proses verimleri bakiye atık yönetim planları ve gerçekleşme raporları ile takip edilmekte olup, geri dönüşüm prosesinden çıkan bakiye atıklar geri kazanım amaçlı başka bir geri dönüşüm tesisine veya bertaraf için lisanslı tesislere gönderilmektedir.

Bakanlığımızca yapılan kontrol ve incelemeler neticesinde; ithalatı uygun bulunmayan atıklara onay verilmemekte olup, kota aşımı yaptığı, mevzuata aykırı bir şekilde geri dönüşüm faaliyeti gerçekleştirdiği veya uygunsuz olarak atık dökümü yaptığı tespit edilen tüm gerçek veya tüzel kişiliğe haiz tesislere ve şahıslara Çevre Kanununun ilgili maddeleri gereğince idari yaptırımlar uygulanarak Geçici Faaliyet Belgesi/Çevre İzin ve Lisans Belgesi ve bu belgeye esas olarak ithalat yapmasına izin verilen Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi iptali yapılarak faaliyetten men kararı verilmekte ve ithalata uygun olmadığı tespit edilen atıklara ilişkin de “*Mahrece İade Kararı*” alınarak ilgili ülkeye geri gönderilmesi sağlanmaktadır.

Bununla beraber, çevreyi kirlettiği tespit edilen işletmeler/kişiler hakkında da Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uyarınca Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurularında bulunmaktadır. 2872 sayılı Çevre Kanunun 3 üncü Maddesinin (g) bendindeki ‘Kirleten Öder’ prensibi çerçevesinde kirliliğe sebebiyet verenler tarafından atıkların sahadan kaldırılarak Bakanlığımızca lisanslandırılmış tesislerde mevzuata uygun olarak bertaraf ettirilmesi ve atık dökülen bölgenin temizlettirilerek doğal haline getirilmesi sağlanmaktadır.